

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОРГАН НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА
СЕДМИЧНИК ЗА РЕЛИГИОЗНА И ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНА ПРОСВЕТА

БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА И БОРБАТА ЗА МИР

В борба срещу злото и смъртта в света винаги са съществували хуманитарни почини и движения.

Най-яркото и могъщо движение в наше време, което от името на целия човешки род се изправи на пътя на войната като най-ужасно олицетворение на злото и смъртта, е движението за защита на мира в целия свят. Това движение се бори за защита на върховното човешко благо — животът и щастието на всички хора по земята, чиято всегашна мечта е била да живеят и се трудят в мир. Благословената рамка, сред която грее божествената картина на мирното човешко щастие, увенчано със сияещите лица на здрави и безгрижни хора, златни пшенични класове, слънчеви гроздове и мирен маслинов плод, е образ на човешката представа за върховна красота, отразяваща небесния ред.

Звероподобният, кървав и насилнически образ на войната е ужасното живо отражение на смъртта и разрухата, пред които в ужас тръпне светът и децата плачат насън. В наше време, пред наличността на масово смъртоносни атомни и бактериологически оръжия, ние сме принудени да се разделим и с последните останки на съмнителен романтизъм, който някои писатели от Омир до наше време откриваха сред ужасите на войната, и да видим бъдещата война като огнен циклон, който застрашава изцяло живота върху нашата планета! При наличността на такава грозна, но напълно очевидна истина, благородният инстинкт у човека за опазване на живота се надигна мощно, за да прегради пътя на войната, чрез общочовешка благородна борба за защита на мира в целия свят.

Движението в защита на мира се роди спонтанно и за по-малко от десетилетие се превърна в могъща световна сила, която стана твърда опора на човечеството в стремежа му за осигуряване на мирен и честит живот. Световното християнство, което в лицето на своя Основател вижда действителния Княз на мира и има задължението да внедрява Неговите божествени принципи в живота, вля съвестта и морала си в това движение, още когато то правеше първите си стъпки, понеже го почувствува свое и близко. Отраден факт от най-последно време е декларацията, която в навечерието на текущата нова година направил Римският първосвещеник, за да осъди като нечовешки атомните и водородни оръжия и да поиска тяхната забрана.

Българската народна православна църква, по примера на великата Руска православна църква, възприе като своя борбата на българския народ за мир и безрезервно вложи в нея целия свой престиж и сили. Тя подкрепи и подкрепя всички общонародни акции в полза на мира у нас, които се провеждат и понастоящем се провеждат в изпълнение на решенията на Световния съвет на мира, както и такива по местен почин. През 1953 година беше проведена по неин почин в София обща конференция за защита на мира от представителите на всички религиозни групи у нас, на която се уеднаквиха техните усилия в борбата за мир. Амвоните на родните православни храмове, от този на Патриаршеската катедрала в столицата до онзи на мъничкото параклише, което приветливо се белее някъде в гънките на родните планини, станаха трибуни за пламенна защита на мира. Българският патриарх Кирил, родните архиереи и всички енорийски свещеници са убедени и предани защитници на мира у нас и в света.

Промисляйки мъдро и за текущата година, която трябва да ни донесе още по-големи успехи в делото на световния мир, Св. Синод на родната църква, в пълен състав, предвидливо отправи окръжно послание относно устройването на специални служебни свещенически конференции на мира в цялата страна в първите дни на м. февруари. На тези конференции, които трябва да се проведат, след като църковни дейци по места влязат във връзка с гражданските комитети за мира, духовници ще изнесат доклади за делото на мира в света.

Възторжеността и пълният успех, с които се провеждат тези конференции, са само донякъде изразени в голямото множество телеграми, които техните отговорници след провеждането им отправят до Негово Светейшество патриарх Кирила, който е подпредседател на Българския национален комитет за защита на мира и е изтъкнат и всепризнат поборник за мир у нас и в чужбина. Тези телеграми по реда на получаването им ще бъдат отпечатани в Църковен вестник.

Така Българската народна православна църква, както досега, и занапред ще служи на великата кауза на мира и с Божия помощ и собствени си сили ще работи за нейното възтържеване в света.

Архимандрит Стефан

Пренасяне честните мощи на Иоана Златоуста от гр. Коман в Цариград

(Бележито историческо събитие)

Кой е Иоан Златоуст? — Високопрославен църковен св. отец и велик вселенски учител. Роден в Антиохия (Мала Азия). Домашно възпитан в християнско благочестие. Просветен в гражданско-правните науки, но се посветил всецяло на църковно-правните. Словото Божие става стихия в неговия живот. На църковното поприще се явява като диакон и пресвитер на Антиохийската катедрала. Проявява се като изряден оратор-проповедник. Цяла Антиохия се стича безспирно да слуша неговите сладкостумни слова и поучения. В изблик на дивно обаяние от неговата сладкостумна проповед, той е наречен ЗЛАТОУСТ! И оттогава става всегашен любимец на антиохийското църковно изпълнение. Неговите вродени умствени способности, божествените му благодатни дарования и неговото изрядно ораторско и църковно красноречие биват оценени по достоинство и в императорския дворец. Златоуст бива призован и заема вселенската патриаршеска катедрала в Цариград. И оттогава упражнява той върховно благодатно обаяние изобщо върху живота на Източната православна Христова църква!

Видейки всестранно просветен и с божествена благодатна сила надарен писател, Иоан Златоуст е написал многобройни, разнообразни по форма и съдържание съчинения: богословски трактати, полемични трудове, тълкувания на свещените книги, изрядни църковни слова, поучения, беседи и писма. И почти всички тия негови авторитетни творения са придобили значението на необходимо допълнение към основните църковно-съборни наредби, канони и правила. . .

* * *

Именит е св. Иоан Златоуст като цариградски патриарх и като велик вселенски учител. В историята и живота на Църквата за него се спазва светъл спомен и като велик угодник Божий, и като изрядно красноречив проповедник. С Боговдъхновена смелост той защитава правдата и невинността. Но със същата неустрашима смелост той изобличава неправдата и порочността! Подчертана е в това отношение неговата архипастирска смелост да засегне и публично порицае неправдата дори и в царския палат. Тогава е последвало съдбоносното за него царедворско спречкване. Гордата и властолюбива, но и доста греховна царица Евдоксия не можа да понесе неговите справедливи изобличения. Нейната съвест бе изгорена от огъня на порока и сребролюбieto. В нейната душа закипя силата на смъртната омраза срещу Иоана Златоуста. Тя реши жестоко да отмъсти на Светителя. Имайки в помощ държавната власт, тя стори всичко, употреби най-низки средства и сполучи да го сваля от патриаршеския престол. Сполучи, при това, да

наложи той да бъде изпратен на заточение в най-далечния източен край на държавата!

Дълго време великият вселенски учител Иоан Златоуст мъчително бе разкарван под стража от град в град и от едно селище в друго. Най-сетне бе доведен на източната граница в гр. Коман, където бе определено мястозаточението му. Болен, изтощен и крайно отпаднал, Златоуст почувствува, че при него се е приближила смъртта! Поради това той побърза да се приготви да я посрещне. Отслужи в местния храм св. Литургия, приобщи се със светите тайни Христови, прибра се в стаята си и полегна на коравото легло да си почине! Настанал бе обаче моментът за вечната му почивка! Той прочете последната си земна молитва, която като завърши, изговори паметните думи: Слава Богу за всичко! След това, с благ взор към небето, дълбоко въздъхна и предаде праведната си и чиста душа в ръцете на Бога Господа! Светото му изстрадало тяло биде погребано в същата църква, в която бе извършил последната си земна света богослужба!

* * *

Оттогава бяха протекли повече от тридесет години. Светлата памет на великия Златоуст навсякъде благоговейно се тачеше, а още по-взторжено се празнуваше в Цариград! Патриаршеската катедрала бе заета от неговия любим ученик Прокъл, който като патриарх бе високо почитан и от царския двор, и от цариградското църковно паство. Своего патриаршеско служение той провеждаше с благо Златоустовско вдъхновение. . .

Настана денят за църковна прослава лятната памет на св. Иоана Златоуста. Светейшият патриарх Прокъл извърши тържествена богослужба в голямата катедрала. Огромният храм бе препълнен с хиляди богомолци. Подир завършъка на службата патриархът застана на архиерейския трон, за да произнесе трогателно по съдържание похвално слово за великия светител и вселенски учител. И щом като изрече името на Иоана Златоуста, настана мъртва тишина! Цялата жива църква, с втрепен в проповедника взор, затаи дъх! Очевидно всяка дума, която излизаше из неговата уста, влизаше направо в сърцата на благочестивите богомолци — заветните Златоустови почитатели! Така обаятелно пребъдваше името на Иоана Златоуста в паметта на цариградското църковно изпълнение. Говорейки вдъхновено, патриархът с огнени думи изрече и подчертано каза:

„Никой не би могъл да въздаде, с пълно достоинство, подобаваща похвала на великия угодник Божий и вселенски църковен учител — Иоана Златоуста! Разбира се, би било сторено това, ако би се появил някой друг Златоуст — проповедник с равна на Иоановата благодатна словесна

сила и с дар, равен на неговото божествено красноречие! Но такъв досега не се е родил. Река, свръхбрежна, преизпълнена с чисти изворни сладки води! Такава чиста изворно-пълноводна река представляват Златоустовите безбройни, боговдъхновени писмени трудове и неговите несравнимо благодумни слова, беседи и поучения! Кристални лъчи от божествена благодат бликат от тях; лъчи, които презипълнят душите на вяращите с духовно-нравствена сила...

„Чрез тия благодатни лъчи слънцето на Божеството за едни се проявява в омайваща светлина, а за други — православието се вижда прочистено от богопротивните ереси! За едни пагубата от идолите става явна, а за други заблудата се изнася на показ! За едни вярата и нравите се изправяват, а за други небесни венци заблестяват! О, великий светителю Божий, споменът за тебе е като чист въздух, преизпълнен с розово благоухание! О, велико име Иоаново, сплетено с толкова благодатни дела! Велико име, което ни говори каква красота бе словото на твоята проповед и колко благодатно медоточив бе твоят език!

„Като Иоана Кръстителя бе велик проповедник Иоан Златоуст. И двамата имаха еднаква божествена дарба да вразумяват слушателите! Иоан Предтеча бе проповедник на покаяние, Иоан Златоуст — тръба на покаяние! Единият бе непоколебим в истината, другият — непреодолим в нея! Оня бе девствено чист, а тоя — защитник на душевната чистота! Оня в Йорданската пустиня кръщаваше, а тоя в многолюдния град мрежи на спасението слагаше. Оня изобличаваше прелюбодейците, а тоя — сребролюбците и хищниците словесно бичуваше! Оня бе хвърлен в тъмницата, а тоя — заточен в пустинята! На оня главата отрязаха, за такава участ и тоя копнееше, смърт за истината желаше! Да, много и велики бяха Златоустовите подвизи, затова много и блестящи венци му се приготвиха на небето!

„Ведно с великия апостол Павла, Иоан Златоуст и сега ни говори: Христово благоухание сме! Всяко място той от зловоние очисти! В Ефес Мидовата хитрост прогони. В Фригия публичните развратни домове разтури! В Сирия богопротивните сбиранища опразни! В Персия словото на благочестието посея. Навсякъде корените на православието посади! По целия свят народи в Богопознание просвети! С написване многобройни книги той всъде мрежата на спасението разпростря! Като Боговъзлюбления Иоана Богослова той вдъхновено богословствуваше: „В начале бе Слово и Бог бе Слово!“ Като първия апостол Петра благочестивото правоизповедание утвърди! И с простодушните рибари мрежата на православието хвърли в света! О, прелюбимий отец наш Иоане Златоусте, твоят живот бе преизпълнен със скръб, но твоята смърт е честна, твоят гроб — славен, твоята награда — преголяма!“

При тия думи, в сърцето на хилядите богомолци в храма с бурна сила избухна любовта към Иоана Златоуста! Не се дочака завършката на трогателното похвално слово. Като из една уста, изведнъж гръмогласно извикаха към патриарха: „**Молим, настойчиво молим, светейши Владико, погрижи се честните мощи на светаго**

Иоана Златоуста по-скоро да се възвърнат от Коман при нас в Цариград!“ Тоя гръмогласен вик все тъй настойчиво продължи цял час в храма! И патриархът бе принуден да прекъсне словото си. Набързо даде църковен отпуст! И веднага отиде в царския палат. С голяма почит го прие цар Теодосий. Патриархът почтително изложи пред него пламенното народно желание, тъй бурно проявено сега в храма, и **настойчивото искане честните мощи на великия вселенски учител Иоана Златоуста да бъдат пренесени от Коман в Цариград.** Обсъждайки тоя въпрос, светейшият патриарх Прокъл предостави своята уста като че говори устата на самата Църква. И тя произнесе пред благочестивия цар Теодосий следната трогателна и силно убедителна реч:

„Потърси, благоверний царю — каза му Църквата с устата на патриарха — потърси по-скоро тогава, който чрез светото кръщение евангелските роди и който със своите светителски ръце в храма Божий те носи, тъй както праведният Симеон носи Христа Господа в Иерусалимския храм! Като Църква-Майка натъжено викам към тебе: царю, моята красота е поразена, устата ми — занемяла, моята доброта — помрачена. Пастирите на моите Златоустови овце от диви вепри са разкъсвани! Плодовете на моите поуки от тлетворни врагове са обрълвани! Завистта окверни светостта на моя велик светител! Като дърво в дъбрава с остра брадва го отсекоха от мене и в гробно безмълвие го затвориха! Еретическите съмишленици си рекоха: да затворим устата му, която говори тъй много против нас! Да обезчестим неговите думи; той не може вече нито да поучава, нито да възразява!

„Докога, о, царю, докога врагът ще ме безчести заради великия мой служител Златоуста? Възвърни ми го! Дай ми тогава, който бе подобен на моя небесен жених Христа Спасителя! Подари на своята света Майка твоя духовен баща Иоана Златоуста! Повърни ми тоя величайши вития, когото твоята плътска майка царица Евдоксия тъй несправедливо ми отне, с което тъй много ме ощети и тъй болезнено наскърби! Но ти, благоверний царю, не подражайвай на нейното безмилостно и злопроизволно сърце, бъди благоусърден към светинята на духа, без което никой не ще види Господа Бога! Премина, изчезна гордата царица Евдоксия, но Църквата пребъдва! Аз съм твоята вечна Майка! Направи утробата ми радостна, възвърни ми Златоуста, та винаги да ме имаш закрилница и ходатаица пред Бога! Придобий Златоустовия дух на любовта, та и той да се моли за тебе! Бъди син на правдата и с отеческа молитва се утвърждавай във вяра и благочестие!“...

Тя и много още такива думи убедително изрече светейшият патриарх Прокъл от името на Църквата. Дълбоко трогнат и силно развълнуван, цар Теодосий трепетно изслуша тая умилено сладкодумна реч! И в същия момент нареди да се издаде царска заповед за пренасянето честните мощи на Иоана Златоуста от Коман в Цариград. Нареди същевременно да се приготви сребърен ковчег, в който да бъде сложено тялото на великия светител. Определи и назначи честни и почтени мъже държавни сановници, които да из-

вършат пренасянето. И щом ковчегът бе приготвен, назначените делегати го взеха и веднага отпътуваха за гр. Коман.

Една неописуема тъга облада душата на благочестивото Команско гражданство, когато бе оповестено, че е пристигнала царска делегация да вземе честните мощи на св. Иоана Златоуста и ги пренесе в Цариград! Тъгата бе тъй съкрушителна, че мнозина от добрите християни предложиха да се организира физическа съпротива и да не се позволи изнасянето от града драгоценното свето съкровище. Но благоразумието надделя! И пред царската повеля се отстъпи!

В тоя момент биде проявена чудотворната сила на великия Божий угодник. Имаше там беден човек, който, ухапан от отровна змия, бе осакатял с единия си крак. Станал негоден за работа, той изкарваше прехраната си с просия при храма. При откриване гроба на светеца, тоя нещастник сполучи да откъсне частица от плащаницата му и бързо почна да разтрива осакатената си нога. И, о, чудо! Той почувствува проявилата се целебна сила! Сълзи бликнаха от очите му. Почна да разтяга свободно и все по-свободно осакатения си крак. Подир три-четири часа тоя крак беше вече здрав, както другия. Чудото за всички бе очевидно. Застанал наблизко до ковчег, щастливият излекуван проливаше радостни сълзи, а заедно с него плачеха и мнозина от свидетелите на чудесното му изцеление. Изобщо всички радостно славославяха Бога Господа и великия Негов угодник Иоан Златоуста... Добрите и благочестиви Комански християни сега бяха по-силно натъжени, загдето се разделят вече с чудотворното тяло на св. Иоана. При все това те достойно изпратиха царските пратеници, които отнесоха драгоценното съкровище, сложено в царския сребърен ковчег.

Голямо бе разстоянието и дълго бе пътуването от Коман до Цариград. Но царската делегация, носейки светите и чудотворни мощи, леко пристигна до Халкидонското пристанище. Посрещането в Цариград бе необикновено по радост и тържественост. Излезе цар Теодосий с целия си придворен синклит. Излезе и патриарх Прокъл с целия църковен клир и безброй множество народ. Препълнени бяха всичките кораби в пристанището. Беше приготвен и великолепно украсен особен царски кораб, на който биде сложен ковчегът с нетленните мощи на Златоуста.

Щом се разнесе вестта, че сребърният ковчег с честните мощи на св. Иоан Златоуста е изнесен край брега на земята, цялото гражданство

се раздвижи. Безбройно множество благочестиви християни излязоха с запалени свещи, с кадилни аромати и с църковни песни. Първенци, именити граждани взеха ковчега на ръце, поне-соха го; подир тях се образува хилядна импозантна лития. Ковчегът биде внесен в църквата „Св. Ирина“. Тук царят и патриархът отвориха ковчега. Тогава цар Теодосий сне своята царска багреница; простря я върху свещените мощи, притисна главата си върху гърдите на светеца и проливайки горещи сълзи, с висок трепетен глас изля своята тъга, като изрече дълбоко прочувствена царска молба:

„Прости, светейший Отче, — занарежда той велегласно — прости голямата обида, нанесена ти от завистта! Недей ме прави общник в греха на майка ми! Макар и да съм син на тая, която тъй жестоко те измъчва, аз съм невинен в злото което тя ти стори“...

След царя светейшият патриарх Прокъл, дълбоко разчувствуван, коленичи при ковчега, разцелува светеца и велегласно изрече: „Радвай се, Христолюбивий и блаженейший Отче и сладчайший мой учителю! Аз съм твое чедо! С твоето духовно мляко съм откърмен и с твоя благ дух съм възпитан. Моите духовни овце са твои. С твоята духовна храна и сега се отхранва твоето стадо! Тебе желяе то! Подир други пастири то не иска да върви! Прочее, прояви нам лицето си и направи пак да се чува твоят сладък глас!“

Многохиляден народ бе събран тука. Храмът и дворът около него бе препълнен. От всички страни се притискаха! Всеки искаше да се приближи, та поне с ръка да се допре до ковчега. Без такова докосване никой не си отиваше. Изчакваха ред с часове през деня и късно през нощта! Най-сетне поклонението се привърши. Ковчегът бе сложен на царската колесница и шествието, с велика чест и слава, потегли за църквата „Свети Апостоли“.

Засвидетелствувано бе тоя ден, че при извършване на св. Литургия всички болни, които се допреха до ковчега на св. Златоустовите мощи, получиха чудесно изцеление.

Светото и нетленно тяло на великия светител и вселенски учител Иоана Златоуста с благоговейна почит биде сложено на прилично приготвено място — в олтара под жертвеника — за вечна радост и веселие на Църквата и за прослава на Христа Господа с Отца и Св. Духа во веки веков. Амин.

+ Видинский НЕОФИТ

Неделникът на Софроний Врачански

Всред българските възрожденци, непосредни приемници на първия български историописец от ново време Паисий Хилендарски, името на епископ Софроний Врачански трябва да бъде упоменато на първо място. Роден към 1739 и починал в началото на второто десетилетие на XIX в., котленчанинът Стойко Владиславов отразява в своя живот изобщо съдбата на целия българ-

ски народ в продължение на няколко десетилетия. Страданията и борбите за живот го съпровождат от детските сирашки години до гроба, но въпреки това той намира сили да действува като книжовник, народен просветител, духовник и борец за политическата свобода на поробените си братя. Рядко в нашата история може да се посочи пример на така хармонично оформена лич-

ност, създадена при най-тежки робски времена. На 26-годишна възраст младият свещеник Стойко Владиславов се среща с Паисий Хилендарски и преписва неговата пламенна „Славянобългарска история“, за да бъде запазена и разпространявана. Колко много му е допадала книгата на светогорския монах, можем да съдим от това, че 16 години по-късно, именно в 1781, той прави нов препис на Паисиевата „История“. Книжовните занимания обаче не са нещо случайно за него. През същата година, когато съдбата го среща с Паисий Хилендарски, той преписва един дамаскиин. С това вече неговият духовен облик се очертава достатъчно ясно. Поп Стойко Владиславов се проявява като радетел на българската книжнина: когато преписва, подобно на нашите краснописци от средновековието, български ръкописи, той допринася за запазване на книжовните богатства на българския народ. Заниманията му с дамаскините показват, от дуга страна, неговите интереси към тази българска книжнина, в която вее дух на новото време, отражен в простонародния език и в самото съдържание. Младият книжовник и просветител е същевременно борец против гърцизма и проповедник на народен български език. Именно затова свещеник Стойко Владиславов преписва и книги с чисто богослужебно съдържание — като познатия „Часословец“ от 1768 — за да запази и поддържа в богослужението българския народен език. От същото време произхожда, както изглежда, и един молитвеник, преписан от неговата ръка.

Последните години от живота си, като епископ на Врачанска епархия, но прогонен от своето седалище, Софроний прекарва в усилен книжовен труд. Когато не може да служи на своя народ като духовник, епископ Софроний се старае да му служи като просветител. „Затова ся трудя и аз сега денем и нощем — пише той — да изпиша няколко книги по нашому болгарскому языку, та ако не би възможно мене да казвавам им сас уста моя, да чуят от мене грешнаго некое полезное поучение, а тие да прочетут писание мое и да уполюзет ся“. Така, през 1802 той съставя във Видин един обемист сборник от 79 слова: „Почуение и словосказания на праздников господних“. Забележително е, че в този сборник Софроний Врачански вмъква и откъси от старобългарската книжнина, именно от Козма Презвитер и от Константин Преславски. Пак по същото време той съставя и един друг сборник, в който помества поучителните разкази, познати под надслов „Митологията на философа Синтип“, после 114 Езопови басни, както и съчинението „Философски мъдрости“, което представя превод от гръцки в откъси. Седем години по-късно Софроний превежда цялото това съчинение под надслов „Театрон политикон сиреч гражданское позорище“ — една книга със светско съдържание. Между това, към 1803—1804 той написва своята най-бележита книга — „Житие и страдание грешнаго Софрония“. След автобиографичните опити на Петър Парчевич от втората половина на XVII в. и на Партений Павлович от втората половина на XVIII в., съчинението на Софроний Врачански представя най-интересната и завършена автобиографична творба на българин от

епохата на турското владичество. Софрониевата автобиография издава, преди всичко, неговото силно развито индивидуално самосъзнание, което е една от отличителните прояви на нашите възрожденци: българинът се осъзнава вече като личност, която при новите условия на стопански и културен възход започва да се бори за освобождаване от робията и за извоюване на политически и граждански свободи. Индивидуалното самосъзнание на Софроний е намерило израз между другото, и в тези два автопортрета, с които той е украсил свои ръкописи. Несъмнено, автобиографията на Софроний Врачански е едно от най-ценните произведения на зараждащата се новобългарска книжнина. Тя е неоценимо важен извор за живота на самия автор, както и за историята на българския народ през втората половина на XVIII и началото на XIX в. Дълг е на всеки просветен българин да прочете — поне веднаж в живота си — заедно с Паисиевата „Славянобългарска история“ — автобиографията на Софроний Врачански, написана безизкуствено и просто на достъпен български език, изпълнена с подробности за тежката участ на един буден български и народен просветител, личната съдба на когото е съдба на целия негов народ.

През настоящата година се навършва век и половина от появата на друга Софрониева книга — неговия „Кириакодромиен“, сиреч „Неделник“, обнародван през 1806 като първа печатна новобългарска книга в румънския град Римник. Колко голямо е било въздействието на тази книга върху българския народ може да се съди от обстоятелството, че в течение на един век „Неделникът“ или „Софрониеето“ претърпява осем издания. Изглежда, че Софроний твърде дълго живял с мисълта да издаде тази книга. В едно възвание, отправено през пролетта 1805 към богати български търговци с молба за парична подкрепа, Софроний известява, че е подготвил книгата, като е събирал материали „от славянски и от дълбокия гръцки език на прост български език, за да бъде четена всяка неделя по църквите, та прости и неуки човеци и жени и деца да разумеят закона божий“. Тъй като „простите човеци“ и мнозина свещеници не разбирали писанията „написани „по словенски старий язык“, Софроний се заел и написал тази „книга душеполезная на простий болгарский язык, каквото хората им ний“. Тук Софроний изстъпва като радетел на народния език в българската книжнина и с това се явява истински предтеча в по-късното развитие на българската книжнина. Християнската вяра е съставяла, в очите на нашия възрожденски деец, най-добрият щит против домогванията на поробителите турци за обезличаване на българския народ. Но тази християнска вяра е можела да пусне корени в душата на народа, когато нейните семена били разнасяни чрез проповед на роден, български език, достъпен за всички — за неуките мъже, жени и деца. Именно за това Софроний се старае да пише на общо-разбран български език и да въплотява християнската проповед в съдържание, което е близко до разбиранията на народа. Под облика на църковна книга, „Софрониеето“ в същност е истинско оръдие в ръцете на един просветен наш

духовник за запазване на българската народност-на самобитност. Проповедникът тук слиза от висините на отвличеното и непонятно богословие, доближава се по език и по съдържание на своята мисъл до обикновените си събратя българи, за да утвърди в тях християнската вяра, да им разясни тази вяра и чрез нея да ги спаси от народностно обезличаване. Чрез утвърждаване на християнската вяра Софроний укрепва своите сънародници против домогванията на мохамеданството, чрез проповедта на роден български език той ги спасява от заплахите на гърцизма. Докато средновековната българска книжнина, още от времето на Симеона и Петра, твърде лесно и бързо се откъсва от интересите и разбиранията на обикновения четец, сега именно Софроний отново намалява бездната между просветения български книжовник и обикновения народен четец, като се стреми да създаде нова българска книжнина, на народен български език, език достъпен за учени и прости, достъпен за всички.

Трудно е да се каже дали Софрониевият „Неделник“ е въздействувал повече чрез своето съдържание или чрез своя език. Книгата започва с кратко въведение от съставителя, в което той изтъква своите схващания и побудите, които са го накарали да напише това съчинение. Той заявява, че се е потрудил и съставил „тази свещена книга на прост български език, та целият прост български народ да разбере онова, което се казва в нея, и всеки да настави себе си в правия и истинен път“. Следват 94 слова за празнични и неделни дни, с извадки от Св. Писание, тълкувания към тях и поучения. Интересно е да се отбележи, че най-древната творба на старобългарската книжнина — първото книжовно произведение на Константин Философ — има донякъде сродно съдържание: това е изборно евангелие, което е първата рожба на славянската книжнина. По своето предназначение книгата на Софроний Врачански е писана наистина за българското духовенство, но очевидно е, че авторът ѝ цели много по-далече: чрез духовника той се стреми да достигне до народа, за да го укрепи в неговата вяра и в народностното му самосъзнание. По съдържание, книгата до голяма степен

представлява превод от гръцки (от „Кириакодромиона“ на Никифор Теотоки), обаче, както сам Софроний заявява, използвани са и извори на славянски език, които не са оточнени. Интересно е в това отношение писаното за св. Параскева Търновска, гдето се говори за пребиваването на нейните мощи в старата българска столица Търново. Въпреки усилията си, Софроний не успял да постигне много по отношение на езика: Неговият език представя смесица, с влияние на църковно-славянската реч, с гърцизми и турски думи, но именно поради това е лесно достъпен. Борбата за създаване на новия български език е изразена и в правописа, който е още неустановен и непоследователен. Може би за тази неустановеност в правописа са виновни и самите печатари на първата българска печатна книга, както сам Софроний тъжно признава: „Както е невъзможно небето да остане без облаци, така също и за печатаря е невъзможно да не допусне грешки“. . . . Но това е зората на българското печатно дело и постиженията са похвални. А ние знаем днес и имената на двамата „словополагатели“, които са работили над Софрониевата книга: това са Димитър Николов, от София, и Калчо поп Николов, от Дряново. Един кратък списък ни е запазил също и имената на спомоществувателите на „Неделника“. В този списък са споменати лица от разни селища на българската земя: Стойно, от Ново село, Теодосий, от Габрово, Петко, от Копривщица, Константин, от Бобощица, Пенко, от Котел, Иован, от Казанлък. В по-късните издания тези списъци на спомоществуватели се увеличават и в тях биват вмесени имена на родолюбиви българи от всички покрайнини на българската земя. Така, в изданието на Теодор Хрулев от 1856 намираме имена от Враца, Лом, Белоградчик, Трявна, София, Видин, Сопот, Ловеч и много други български селища. Списъкът към букурещкото издание от 1865 съдържа имената на нови спомоществуватели от други български селища. Така първата българска печатна книга се превръща действително в една от най-любимите и разпространени творби на новобългарската книжнина.

Ив. Дуйчев

Кай Светоний и свидетелството му за Христа

Светоний е име на голяма римска фамилия, от която, като най-изтъкнат, се възправя на историческия фон от времето на римските императори Кай Светоний Транквил (живял приблизително от 65—135, а според някои историци — от 75—150 г. сл. Хр.). Той е съвременник и приятел на Плиний Младши, който го нарича „моя съжител“ и „моя Транквил“ (Пл. Мл., Писма, I, 24). Именно по ходатайството на Плиния, К. Светоний получава от импер. Траян (98—117) титлата трибун, а от импер. Адриан (117—138) се удостоява с почетната служба императорски частен секретар (магистер епистоларум). Но поради някакви недоразумения между императрица Сабина и К. Светоний, по-

следният е отстранен от двора. По това време именно той всецяло се отдава на литературни занимания по примера на Варона (прочут учен на древния Рим, живял от 116 до 27 пр. Хр.). Тогава сигурно той, пак с ходатайството на Плиния, искал да си купи едно малко имение, където, като „учен, който търси покой за главата си и отмора за очите си“ (Пл. Мл., Писма, I, 24), да работи в пълно уединение.

От Свидата (византийски лексикограф, чийто лексикон се появил около 10 в. сл. Хр.) ние сме осведомени за многобройните съчинения на К. Светоний, написани на латински и отчасти на гръцки език. Трудовете му засягат различни на-

учни области: литература, философия, природознание, история и археология. За източници той използва държавни архиви, публични актове, исторически съчинения, мемоари и устни предания. Около 120 година сл. Хр. се появява най-важното от дошлите до нас негови съчинения — Биографии на XII императори (Вите XII императорум): от Цезара до Домициана. Има запазени само отделни откъслечи и от други два негови големи труда: За знаменитите мъже (Де вирис иллустрибус) и За биографиите на поетите (Де витис поетарум), в които той описва учени, художници и поети. За нас са от особено значение биографиите на първите 12 императори, в които К. Светоний ни е запазил много факти, примесени с анекдоти и сентенции, без обаче да държи сметка за прагматическата и хронологическа последователност на излаганите събития. Все пак, това е един важен исторически паметник, особено като се има пред вид обективността и нравствената строгост на автора.

Между тези биографии е и тази на императора Клавдий (Клавдий Нерон Германик Тиберий, 41—54 сл. Хр.). Нека ни бъде позволено да кажем няколко думи за него, защото именно във връзка с живоописанието му (де вита Клавдий, 25,3), К. Светоний ни е завещал едно ценно свидетелство за Христа.

Историята ни е запазила не твърде добри спомени за императора Клавдий. Той е слабохарактерен, несамостоятелен, чревоугодник и пианица. По-приятно му е да се занимава с писане на разни исторически студии, отколкото да управлява империята си. За да бъде оставен на спокойствие, той леко подписвал поднесените му наредби и смъртни присъди, изготвени, в повечето случаи, от енергичните и лекокрвни негови жени (Месалина и Агрипина) и любимите му протежета (Палас, Нарцисус и др.). Според Иос. Флавий (Древн. XIX, 5, 2), Клавдий удостоява своя приятел от младини, иудейския цар Агрипа I, с власт и над Сирия. През същата година, чрез едикт, той признава религиозната свобода на иудеите в границите на Римската империя. Но не след много, в 50—52 сл. Хр., той ги изгонва от Рим. К. Светоний, като иска да обясни причината за тази мярка към иудеите, споменава и името на Христа. Посоченото по-горе място из биографията на Клавдий буквално гласи: „Той (Клавдий) изгони от Рим иудеите, които непрекъснато вдигаха шум заради подбудителя Христа“ (импулзоре Кресто).

Ако спрем вниманието си върху това място и се помъчим да го изясним и със странични исторически сведения, то бихме дошли до следните, от значение за нас, изводи:

1) Император Клавдий, независимо от издадения едикт за религиозната свобода на иудеите и в Рим, трябвало да нареди те да бъдат изгонени оттам. Според големия древен историк на Рим — Дио Касий (155—230 сл. Хр.), Клавдий бил забранил **само религиозните събрания** на иудеите (Ист. на Рим, 60, 6). Но ако си припомним казаното в Деян. 18:1—2, ще видим, че не е точно така. Дееписателят пише: „След това Павел... дойде в Коринт (1 ст.) и след като намери един иудейнин на име Акила... дошел наскоро от Италия, и Прискила, жена му — поради разпореджанието на Клавдия, щото всички иудейци да бъдат отдале-

чени от Рим — дойде при тях“ (2 ст.; по гръцкия текст). Явно е, че щом Павел отива и остава при Акила и Прискила, те ще са били християни. Следователно, **изгонени са** от Рим и всички иудеохристияни, които били още считани само за някаква иудейска секта;

2) Кога императорът издал деркет за изгонването на иудеите от Рим? Историкът Орозий (5 в. сл. Хр.), в своята апологетична „История срещу езичниците“, ни осведомява, че това изгонване става в 9-та година от царуването на Клавдий, т. е. 50 г. сл. Хр. (според някои нови автори — малко по-късно; всеки случай не по-късно от 52 г.). Според Деян. 18:1—3, когато Павел идва от Атина и Коринт (около началото на 52), вече заварва там бегълците Акила и Прискила напълно установени и упражняващи занаята си (правели шатри). Разликата в датите, която се явява въз основа на Орозий и Деяния апостолски (при още не напълно установената хронология за ап. Павла), не е от особено значение. Важното е, че К. Светоний и Деяния апостолски се съгласуват относно сведенията си за едно и също събитие, станало, приблизително, по едно и също време според тях:

3) От особено значение за нас е причината, поради която римската власт променя поведението си към иудеите. К. Светоний ни я представя кратко и съвсем ясно: непрекъснатите вълнения и спорове около Христа. Знаем, че в Рим, още доста рано, имало християни измежду езичниците и иудеите (ср. Деян. 28:15; Римл. 16:1—15). Знаем също така, че където е имало иудейци на разсеянето, винаги е имало и вълнения около името на Христа и апостолите Му (ср. Деян. 13:50; 14:19; 17:13). Тук обаче дължим да обърнем внимание върху нещо, което смущава някои учени. То е: дали споменатото от К. Светоний име **Кресто** е еднозначно с **Кристо** (както би трябвало да се очаква)? Или, с други думи, дали вместо Крестус (Христос) К. Светоний е написал Крестус, или пък става дума не за Христа, а за някое друго лице? — Гретц, например, предполага, че Крестус не е идентично с Крестус и че К. Светоний на това място говори за някакъв християнски учител от ранга на апостолите. За потвърждение на това той се базира на 1 Кор. 1:12, където четем: „А това казвам, защото един от вас дума: „аз съм Павлов“, друг: „аз пък Аполосов“, трети: „аз съм Кифин“, а друг: „аз пък Христов“. Гретц твърди, че някъде (без да посочва къде) на това място в гръцкия текст стои **вм. Христу с йота, Христу с ита** (последната буква на запад се чете за „е“). На подобни необосновани тълкувания на цитираното място от К. Светоний ние ще отговорим следното: а) Даже и в най-доброто и най-ново критично издание на гръцкия новозаветен текст от Нестле (1949) ние не намираме никакво разночтение на 1 Кор. 1:12; б) Ако приемем предположението на Гретц, че К. Светоний говори за някакъв християнски учител на име Крестус, то пак остава в сила положението, че 20—30 години след смъртта на Христа в Рим вече има Христови апостоли. Доказателство, че Христос не само е съществувал, но че и личността Му указвала всеобладаващо влияние; в) Тертулиан, който работи в края на II и началото на III в., пише в своята „Апология“: крести-

анус вместо кристианус (християнин); г) В издържания във всяко едно отношение Латинско-немски речник от Карл Георгес (1913, т. I, кол. 1120) се посочва, че за времето на императорите е характерно да се пише Крестус вместо Кристус.

Следователно, думите на К. Светоний се отнасят до раздвижвания и смутове всред иудейската община в Рим като следствие от разширяване на вярата в Христа и спорове около Неговото ме-

сианство. Този именно нестихващ шум довежда до изгонването (50—52) на всички или една част от иудеите из Рим. Отгук следва, че още около 40 година в Рим има основана християнска община, т. е. 10—15 години след разпятнето Христово. Това е наистина един изключителен факт, който не би намерил своето правилно и убедително обяснение, ако Христос не е съществувал.

Проф. Б. Пиперов

Ф. М. Достоевски като християнски мислител и писател

По случай 75 години от смъртта му

Светлината в мрака свети и мракът я не обзе.

Иоан 1:5

Пресата в Съветския съюз, у нас и в други страни отдава заслужена почит на гениалния руски писател **Феодор Михайлович Достоевски** (1821—1881) по случай 75 години от деня на смъртта му. Името на този велик руски писател е известно по целия свят. Неговият живот и още повече неговото огромно литературно творчество будят голям интерес и намират всеобщо признание. Творбите на Достоевски са преведени на много езици, непрекъснато се издават и се разпространяват в многомилionen тираж. Нима не е знаменателно, че само през миналата година общият тираж на изданията на книгите от Достоевски в Съветския съюз възлиза на 1.300.000 екземпляра! По случай 75 години от смъртта на писателя в Съветския съюз излиза първият том от събраните му съчинения в тираж от 300.000 екземпляра!

Гениалният писателски дар на Достоевски и неговите безсмъртни творчески постижения са намерили и намират най-авторитетни признания. Още Максим Горки бе изтъкнал на първия конгрес на съветските писатели, че „гениалността на Достоевски е неоспорима, по силата на изобразителността си неговият талант е равен, може би, само на тоя на Шекспир“. Съветският вестник „Правда“ (бр. 37 от тази година) помества обширна статия за живота и творческото дело на Достоевски под знаменателния надслов: „Велик руски писател“. В нея между другото се посочва, че Достоевски е „гениален руски и световен писател“; че той е „един от най-крупните художници на 19 век“; че „могъщата реалистическа сила на творческия му гений му завоюва всеобщо признание“ и че „творчеството му обогати щедро световната литература, в която му принадлежи едно от първите места по изключителната сила на художественото писане, по потресаващата читателя правдивост в изобразяването на картини от обществения живот“.

В целия Съветски съюз и особено в Ленинград, с който град са тясно свързани животът и творчеството на Достоевски, се устройват тържествени чествувания по случай 75 години от

смъртта на този велик славянски гений и бележит представител на руската класическа литература. Така например на 6 февруари тази година в Научната библиотека на Ленинград била открита изложба на илюстрации на книги от Достоевски. Големи изложби подготвили градската библиотека „Салтиков Шchedрин“ и други културно-просветни учреждения в града. В университета и в педагогическите институти на Ленинград били уредени събрания, посветени на тази паметна дата. Голяма аудитория привличат лекциите за живота и творчеството на Достоевски, уреждани от тамошния отдел на Всесъюзното дружество за разпространяване на политически и научни знания. Театрите от града подготвят редица постановки по произведенията на Достоевски. Организиран се екскурзии до местата, където е живял и работил над своите произведения писателят. По решение на изпълнителния комитет на Ленинградския градски съвет върху сградата на ъгъла на „Кузнечни“ и „Ямская“, сега наречена с името на Достоевски, където великият писател е написал романа „Братя Карамазови“ и е починал, ще бъде поставена паметна плоча.

В Москва също така били открити много изложби, посветени на живота и творчеството на Достоевски. Изложбата във Всесъюзната държавна библиотека за чуждестранна литература дава представа за огромната известност на Достоевски по целия свят. Тук са изложени преводи на произведенията от Достоевски на много езици. В Колонната зала на Дома на съюзите се състояло тържествено заседание в чест на 75-годишнината от смъртта на Достоевски. То било уредено от Съветския комитет за защита на мира, от ръководството на Съюза на писателите на СССР, от Академията на науките на СССР, от Министерството на културата на СССР и от Всесъюзното дружество за културни връзки с чужбина. Доклад за творчеството на великия писател на-

правил професор В. В. Ермилов. Докладчикът силно наблегнал на онова, което обезсмъртява този писател: гениалната изобразителна сила на таланта му, неговото дълбоко съчувствие към човешките страдания, неговата безгранична любов към родината. Между другото докладчикът казал: „Ние тачим паметта на един от най-великите руски и световни писатели, чието наследство е станало достойние на всички народи в света, чиито образи живеят в съзнанието на цялото човечество, не умират и не могат да умрат“.

* * *

Разгадката на гайната за безсмъртието на Достоевски и за особената сила на художественото му творчество може да се намери в обстоятелството, че той е кондензирал в себе си и в творбите са огромна мярка от онази вечна духовна светлина, която Христос донесе на света. Тя и в мрака свети и мракът въпреки всички свои напъни не може да я обземе и загаси. Поради това Достоевски с пълно право може да бъде наречен велик християнски мислител и дълбок православен писател. Известният философ Николай Бердяев свидетелствува, че не познава по-голям християнски писател от Достоевски. Извън светлината на Христовото учение и извън живота в Православната църква, творчеството на Достоевски може да бъде разбрано и оценено само частично.

Величието на човека и любовта към всяко човешко същество, колкото и то да бъде обезобразено и покварено от греха и порока и колкото и да бъде унижено и оскърбено от социалното подтисничество и безправие, извира у Достоевски преди всичко из вярата в Бога и в богоподобие на човека. Безпределният хуманизъм на Достоевски не е плитък и повърхностен; той е метафизически обосноваван в светото Божие битие и поради това е необятен и бездънен от една страна и сърдечен и динамичен от друга страна. Бог и човек са неразделно свързани в светогледа и творбите на Достоевски. Бог се открива в човешката душа и чрез службата на човека. Също така истинският лик на човека и любовта към него се постигат в и чрез Бога. Идеята за богочовечеството, която е получила пълно разкритие в лицето на Христа и оттам се отразява в живота на новото, християнското човечество, е основоположна в творчеството на Достоевски. Като свободно същество човек може да отпадне от своята богоподобна висота и да измени на богочовешкото си призвание. Човек може да обяви себе си за абсолютно и най-висше същество, да провъзгласи себе си за единствен бог. Тогава човек обаче тръгва по път, който необходимо ще го доведе до погибел, до пълно обезобразяване. Човешкото достоинство може да се запази и човешкото призвание може да се осъществи, само когато човек вярва в Богочовека и чрез свободен богочовешки подвиг, чрез свободна, творческа и божествена любов следва Христа и все повече отобразява Неговия духовен образ в себе си.

До Бога и Христа може да се достигне истински само чрез трагическия опит на свободата. По пътя на своеволието се идва до идеята за

свръхчовека, човекобога и антихриста, а по пътя на творческата свобода се достига до Богочовека, до Христа и Бога. Животът в доброто и в Бога е ценен и достоен не само поради високото си съдържание, но и поради обстоятелството, че до него се идва и в него се преуспява чрез подвига на свободата. Човек е създаден свободен, но с предназначение от нисшата свобода — от свободата на избор между добро и зло — да дойде до висшата свобода — до свободата в доброто. Христос откри на света истината, която прави човека не формално, а действително свободен. Извън свободата не е възможно нито човешкото битие, нито човешкото творчество, нито човешкото съвършенство, нито човешкото спасение. Христос иска и може да бъде приет само свободно. Великият инквизитор от „Братя Карамазови“ казва на Христа: „Ти възжела свободната любов на човека, та той свободен да тръгне след Тебе, възхитен и пленен от Тебе“. За Христа е желан и скъп животът според Неговото учение, животът в истината и правдата, ала този живот има ценност в очите на Бога и е достоен за човека, когато е построен върху свободата. Великият инквизитор казва на Христа: „Свободата на тяхната вяра е за Тебе по-мила отколкото всичко друго“. Не в католичеството, а в православие се запазил Христовият дух на свободата и само в Православната църква се води свободен живот във вяра, надежда, любов и творчество. Тук до тази висша свобода се идва не чрез „евклидовския ум“, нито чрез своеволното утвърждаване на човека, а чрез вярата и чрез смиреното възприемане в себе си на Христовата благодат.

Хуманизмът на Достоевски се вдъхновява не само от християнската вяра в Бога и се обосновава чрез християнската идея за богочовечеството, но също така и от християнската вяра в безсмъртието на човешката душа. Това е „висшата идея“ на Достоевски, защото от нея произлизат всички други „висши идеи“ на живота, чрез които човек може да живее смислено и истински човечно. Без тази идея — пише Достоевски в „Дневник на писателя“ — не може да съществува нито човекът, нито нацията. При загубата на идеята за безсмъртието на човешката душа самоубийството се явява пълна и неизбежна необходимост за всеки човек. Поради това може да се каже, че идеята за безсмъртието на човешката душа е самият живот и главният извор на истината и на правилното съзнание на човечеството.

Нравствената любов — основното и върховно начало на нравствеността — може да бъде осмислена и обоснована чрез богоподобие и безсмъртието на човешката душа. Човек притежава безусловна ценност и е достоен да бъде обичан, понеже е сътворен по Божии образ и е безсмъртен с духовната си природа. Според Достоевски няма естествен закон, човек да обича ближния си. Любовта към ближния може да бъде обоснована само богословски. Без вярата в Бога и в безсмъртието на човешката душа любовта към човечеството диалектически се превръща в ненавист към него. „Аз заявявам — пише той — че любовта към човечеството дори е съвсем немислима, непонятна и невъзможна без

съвместната вяра в безсмъртието на човешката душа“. Любовта е непостижима за разума, тя е сръхестествена проява. Тя се постига и проявява чрез религията. В собствен смисъл само християнството е религия на любовта. В това отношение особено забележителни са беседите на старец Зосима от „Братя Карамазови“.

Цялото творчество на Достоевски е пропито от твърда и непоклонна вяра в Христа. Писателят носил Христа в душата си и Той бил за него непосредно преживяна и най-несъмнена духовна действителност. Поради това сам Достоевски би могъл да се изрази с думите на Ставрогин: „Ако биха ми доказали математически, че истината е извън Христа, то аз и тогава по-скоро бих се съгласил да остана с Христа отколкото с истината“. Евангелието било за Достоевски най-жизнената книга. От нея той се вдъхновявал и с нея живял до последния миг на земното си съществуване. Чрез него много от героите му подобно на Разколников от „Престъпление и наказание“ възкръсват за нов живот. Когато Достоевски почувствувал, че земните му дни се свършват и че той се изправя пред дверите на вечността, той помолил жена си да запали свещ и да му даде Евангелието. Той прочел откъслек от Евангелието от Матия, глава 3. Повикал при себе си сина си и

дъщеря си, прочел им евангелската притча за блудния син и им завещал никога да не забравят прочетеното. „Пазете — продължил той — беззаветната вяра в Господа и никога не се отчайвайте в Неговата прошка. Аз ви обичам много, но моята любов е нищо в сравнение с безкрайната любов на Господа към всички люде, създадени от Него“.

* * *

Целият живот и цялото творчество на Достоевски са проникнати от вечно жизнените, обновяващи и спасителни истини на Христовото учение. В живота и творчеството на Достоевски са отразени и пречупени през великата му славянска душа безброй ярки лъчи от Христовата светлина. Мракът никога не може да погълне изцяло тази светлина и да загаси всички нейни искри в човешката душа. В нея се напластява голям мрак, ала тя винаги има възможност да се изтръгне от него, да го разпръсне и да стане светилник на божествената, Христовата светлина. Всемирното величие и вечното значение на Достоевски се състои в това, че той е един от най-великите светски пътеуказатели на човечеството към истината и спасението, донесени и дарявани чрез Христа.

Д-р Ив. Г. Панчовски

Българската православна църква в защита на мира

Т Е Л Е Г Р А М И

Ямбол

София, КИРИЛ, Патриарх български

Свещениците от Ямбол и околията, свикани днес 2 февруари т. г. на конференция за мира, която бе проведена под председателството на Негово Високопреосвещенство св. Сливенския митрополит Никодим, след изслушване доклад за мира и станалите обстоятелства разисквания върху него обещава да продължат дейността си в борбата за мир с още по-голям ентузиазъм.

На конференцията председател:

† Сливенският митрополит НИКОДИМ

* * *

София,

София, Негово Светейшество г. КИРИЛ, Митрополит Софийски и Патриарх български

Събрани днес на служебна конференция, свещениците от Столицата и околията изслушахме със задоволство доклада за мира от Негово Преосвещенство Траянополския епископ Симеон. Ползуваме се от случая да изразим преданните си синовни чувства към Ваше Светейшество и Светия Синод и да ви уверим, че и занапред убедено ще сътрудничим на всенародната борба за мир в света.

За събранието, председател:

† Левкийският епископ ПАРТЕНИЙ

Благоевград

София, КИРИЛ, Патриарх български

Всички енорийски свещеници от Благоевградска духовна околия, събрани на служебна конференция, при синовна благодарност изслушахме доклад за мира от нашия обичан кириарх на епархията. С любов към родната Църква и Ваше Светейшество всички декларираме, че усърдно ще продължим да служим в енориите си за доброто на народа ни и пълна победа на мира в целия свят.

За събранието, секретар: Протоерей ШАЛЕВ

* * *

Самоков

До Негово Светейшество КИРИЛ, митрополит Пловдивски и Патриарх български, София

Днес, 2 февруари 1956 година, свещениците от Самоковска духовна околия, събрани на конференция, след като изслушаха доклада на Архиепископския наместник свещ. Васил Масларски на тема: „Международното положение и борбата на народите за мир“ и изказванията на представителя на ОНС на ДТ Велчо Велчев, единодушно уверяват Ваше Светейшество, неуморимия радетел за възтържествуването на мира, че са предани на завета на своя Учител и Спасител Иисуса Христа и стоят твърдо в редиците на активните борци за мир.

За събранието, архиерейски наместник:

свещ В. МАСЛАРСКИ

Търговище

София, Негово Светейшество Патриарх
КИРИЛ български

Свещениците от Търговишка духовна околия, свикани днес на конференция на мира, декларират, че единодушно стоят на фронта на мира и ви молят да станете изразител на техните чувства пред Националния комитет в защита на мира, пожелават ви крепко здраве и все така всеотдайно и мъдро да водите светата ни Църква по пътя на мира.

За събранието архиерейски наместник:
свещ. ВАСИЛ КОЕВ

* * *

Троян

София, Негово Светейшество КИРИЛ,
Патриарх български

Събраните на конференция на мира свещеници от Троянска околия единодушно декларират, че със синовна преданост ще следват съветите и примера на Ваше Светейшество в непрестанните ви грижи за опазване и защита на мира.

Архиерейски наместник:
прот. ВАСИЛ ПОПИВАНОВ

* * *

Стара Загора

Св. Синод, София, Негово Светейшество
Българския патриарх КИРИЛ

В изпълнение решението на Св. Синод свещениците от Старозагорска духовна околия се събраха днес 5 февруари на конференция на мира. Те поднасят на Ваше Светейшество и Светия Синод своята синовна почит и уважение и ви уверяват, че стоят твърдо на фронта на мира и с пастирска любов ще устояват всечовешките позиции на миролюбие между народите за щастие и благоденствие на всички люде по земята.

Председател: неромонах ПАНКРАТИЙ

* * *

Добринище

Български патриарх КИРИЛ, София

Днес втори февруари свещениците от Разложка околия, събрани в село Добринище на конференция, посветена на защитата на мира, изслушахме доклад за мира и участието на Българското свещенство в това светло дело. Всички свещеници единодушно декларираме, че ще продължим борбата за мир в целия свят, а на 12 февруари в деня на изборите ще влеем своя патриотичен глас за победата на мира и социализма в нашата страна.

За събранието, свещеник ПОСЕКОВ

* * *

Асеновград

София, Св. Синод, Негово Светейшество
КИРИЛ, Патриарх български

На своята специална конференция, посветена на борбата за мир, свещениците от Асеновградска околия из-

слушахме доклад на тема: „Борбата за мир и Църквата“ от протоиерей Георги Теофилов и изразяваме готовността си да служим на делото на мира, вдъхновявани от евангелско миролюбие, хуманни чувства и отличия пример на Ваше Светейшество.

Събранието, свещеноиконом МИХАИЛ ХРИСТЕВ

* * *

Коларовград

София, Негово Светейшество КИРИЛ,
Патриарх български

Свещениците от Коларовградска духовна околия, събрани на специална конференция, посветена на мира, след като изслушаха доклада на архиерейския наместник протоиерей Стойчев и приветствието от името на Окръжния и Градския комитети на мира, считат за свой синовен дълг да ви уверят, че всички ние сме в челните редици на борците за мир и че активно ще подкрепим и всяко ваше начинание в служба на мира.

Председател: протоиерей СТОЙЧЕВ

ОТЗИВИ И БЕЛЕЖКИ

НАУЧНО ТЪРЖЕСТВО В ДУХОВНАТА АКАДЕМИЯ

На 22 декември 1955, в аулата на Духовната академия „Св. Климент Охридски“, аспирантът (сега асистент) при катедрата по Църковна история Тодор Събев Тодоров защити публично кандидатския си дисертационен труд на тема: „Религиозното и нравствено състояние на християните през първите три века“. На защитата присъствуваха Негово Светейшество Българския патриарх Кирил, Техни Високопреосвещенства синодалните митрополити, представителят на Комитета при Министерския съвет по делата на Българската православна църква г. М. Тодоров, епископи, архимандрити, свещеници, студенти и много граждани, проявили интерес към дисертационния труд и самата защита.

Преосвещеният ректор на академията даде кратки сведения за научните достижения на аспиранта. След това аспирантът прочете автореферат върху дисертацията си. Последният бе посрещнат с голямо задоволство и бурни аплодисменти на аудиторията. Определените от Академическия съвет рецензенти: акад. проф. Иван Снегаров и проф. д-р Илия Цоневски дадоха своята обективна и научна преценка за труда на дисертанта. Те направиха редица критически бележки и завършиха със заключението, че „в дисертацията на Тодор Събев се разглежда задълбочено и в широк аспект един труден въпрос от църковната история. Тя е ценно научно изследване; има качествата на задълбочен научно-изследователски труд и е ценен принос в нашата богословска наука“. Акад. Снегаров каза: „Със своята дисертация аспирантът Т. Събев полага един вид генерален изпит и го издържа с много добър успех, който ме уверява, че той притежава способностите за научно-изследователска дейност и ако възгара своята ученолюбива ревност, ще бъде добър и плодovit църковен историк“. Двамата рецензенти препоръчаха аспиранта като достоен да носи званието „Кандидат на богословието“. В този дух се изказаха още: Негово Високопреосвещенство Сливенският митрополит Никодим, проф. Боян Пиперов и студентите Илия Узунев, Димитър Райчев и Иван Кръстев. Последните изтъкнаха и добрите преподавателски качества на аспиранта. Въпреки краткото време, в което разполагаше, аспирантът обобщи важните въпроси и в своята защита даде убедителни отговори по направените критически бележки. След това, Академическият съвет с пълно единодушие присъди на аспиранта учената степен „Кандидат на богословието“.

Новоизбраният кандидат благодари на Негово Светейшество, на Св. Синод, на Академическия съвет, научния си ръководител — академик Снегаров, на двамата рецензенти, на взелите участие в разискванията и на

всички, които са го удостоили с присъствието си на защитата на дисертацията му.

След дълги аплодисменти научното тържество бе закрито. Присъстващите поздравиха лично новопроизведения „Кандидат на богословието“.

Бл. Страшников

ЦЪРКОВНА И ОБЩЕСТВЕНА ЛЕТОПИС

В защита на мира. — В началото на месец февруари т. г. в цялата страна се състояха околийски свещенически конференции с дневен ред: „В защита на мира“. След произнесените слова, от името на свещенството в България, което взима дейно участие в акциите за защита на световния мир, са изпратени телеграми до Негово Светейшество патриарх Кирил, Националния комитет за защита на мира и г. Михаил Кючуков, председател на Комитета по въпросите на Българската православна църква при Министерския съвет. В София на околийската свещеническа конференция произнесе слово за мира Негово Преосвещенство Траянополският епископ Симеон.

Жалейка. — На 8 януари т. г. в гр. Самоков е починал на 72 години художникът Павел Францалийски, известен като акварелист на Рила и Рилския манастир. Покойният бе ктитор и приложник на параклиса „Св. Преображение“ в рилското леговище Боровец (Чам кория). Вечна памет!

Похвална проява. — На втория ден на Рождество Христово, в салона на св. Софийска митрополия, Православното християнско братство при храма „Св. св. апостоли Петър и Павел“ уреди добре замислена и грижливо подготвена коледна забава, приходът от която бе в полза на храма за довършване на новия му голям и красив мраморен иконостас.

Православното християнско братство „Св. св. апостоли Петър и Павел“ е едно от първите по време и дейно по живот столични братства. Това подчерта в приветственото си слово към препълнената салона публика и неговият ръководител прот. Йордан Христов. Денят на забавата съвпадна с тридесет и двегодишнината от основаването му. В своята история, навлязла вече в четвъртото десетилетие, това братство е отбелязало светли прояви и по изминатия от него досега дълъг път е оставило дълбоки следи на религиозно-просветен и църковно-обществен подем. Ето защо не е изненада, че то уреди забава. Изненада обаче е големият и неочакван успех, с който се изнесе тя. Този успех пролича още в началото, когато братственият хор, под усърдното ръководство на свещ. Величко Апостолов, пристъпи към изпълнение на духовния концерт, в който бяха включени класически църковно-музикални творби, като „Дева днес“, „Заступнице“, „До коле“ и др.

С успех се изпълни и литературната част от забавата, в която братствената членка и църковна настоятелка Цветана Стамболиева с чувство и умение рецитира стихотворението „Стресни се, грешнико“ от св. Ефрем Сирий. Добро впечатление направиха и децата, които звучно и мелодично изпяха няколко религиозни дуети. Но особено прикова вниманието на публиката сценката „Св. Злата Мъгленска“ — драматизирано житие на светицата от свещ. Васил Бенчев, която представиха братствени членки. Сценката започ-

на с пролог и завърши с епилог в съпровод с подходяща хорова музика. Отец Васил Бенчев е съумял да представи най-важните и драматични моменти от живота на светицата, която от любов към Христа се увенчала с венеца на великомъченичество и принесла себе си в непорочна жертва Богу за вяра и род в едно мрачно робско време, когато из свещената ни родна земя вилнеели и безчинствували кървави бейове и заптиета.

Многолюдната публика с бурни и продължителни ръкопляскания изпрати завършката на сценката и забавата. Това бе и най-добрата награда за инициаторите, организаторите и изпълнителите на тази толкова сполучливо изнесена и идейно издържана забава, която, наистина, е една похвална проява в културния и църковно-просветен живот на Православното християнско братство при храма „Св. св. апостоли Петър и Павел“.

Протоиерей Илия п. Николов

Коледна среща. — На 8 януари т. г. — втория ден от Рождество Христово — вярващите от гара Своге се събраха на интимна коледна среща. Целта на последната беше да направи празника по-тържествен и да внесе повече радост и религиозен трепет в сърцата на православните християни. Енорийският свещеник прочете коледното послание на Св. Синод на БПЦ, след което изнесе кратка беседа: „Какво ни донесе Христос“. Беше изпълнена скромна, но затрогваща по сърдечността си религиозна литературно-музикална програма. Вярващите останаха крайно доволни, че можаха да преживеят коледни минути в добро религиозно настроение.

Поправка. — В словото на Негово Светейшество „Когато се изпълни времето“, поместено в Църковен вестник, бр. 6 от 8 февруари 1956, стр. 2, I колона, ред 29 отгоре вместо „като наша съдба ако щете“ да се чете „като съдба ако щете“.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Българската православна църква и борбата за мир. — Архимандрит Стефан.
2. Пренасяне честните мощи на Йоана Златоуста от гр. Коман в Цариград (Бележито историческо събитие). — + Видинският Неофит.
3. Неделяникът на Софроний Врачански. — Ив. Дуйчев.
4. Кай Светоний и свидетелството му за Христа. — Проф. Б. Пиперов.
5. Ф. М. Достоевски като християнски мислител и писател. По случай 75 години от смъртта му. — Д-р Ив. Г. Панчовски.
6. Българската православна църква в защита на мира. Телеграми.
7. Отзиви и бележки.
8. Църковна и обществена летопис.